

GUTENBERG

Helsingin Kirjanpaimajain yhdistyksen ulosantama — Utgifven af Typografernes förening i Helsingfors

Helsingfors, Helsingfors Central-tryckeri, 1895

III vuosik. N:o 7 * 1895 III ärg.	Tilauhint: — Prenumerationspris: Koko vuosikerta } 4 mk. Helt år } Postim. siihen luettuna. — Postportot inber.	Toimitus: — Redaktion: K. I. Forsman — J. A. Snell (Ansvarig — Vastaava)	Ilmoitushinta: — Annonpris: Petiiti-riviltä } 35 p. Per petitrad }	Huhtikuu 15 April
--	--	--	--	--------------------------------

Gutenbergin toimitus:

Suomenkiel. toim.: J. A. Snell. Osote: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapaino. Ruotsinkiel. toim. K. I. Forsman. Osote: Helsingin Sentraalikirjapaino. Toimitus tavataan yhdistyksen huoneistossa joka kuukauden 9:nä ja 24:nä p:nä k:lo 7— $1\frac{1}{2}$ 9 i. p.
Gutenbergin taloudenhoitaja: herra O. Lindstedt. Osote: Helsingin Sentraali-kirjapaino.

Gutenbergin redakction:

Svenskspr. red.: K. I. Forsman. Adress: Helsingfors Centraltryckeri. Finskspr. red.: J. A. Snell. Adress: Finska Litteratursällskapets tryckeri. Redaktionen träffas å föreningslokalen hvarje månad den 9:de och 24:de kl. 7— $1\frac{1}{2}$ 9 e. m.
Gutenbergin ekonom: hr O. Lindstedt. Adress: Helsingfors Centraltryckeri.

Kirjanp. Yhdistys

toimeenpanee

Huvimatkan

Pietariin

1, 2 ja 3:tenä p:nä kesäkuuta.

Pilettien hinnat ovat:

Hyttipaikka 18 mk.
Kansipaikka 10 »

Huom.! Kaikki, jotka tahtovat osaa-ottaa huvimatkaan, pitäisi tämän kuun kuussa kirjoittaa nimensä tarkoitusta varten esillä olevalle listalle Kirjanp. Yhdistyksen huoneistossa, Wladimirinkatu 12.

Juhlatoimikunta.

Typografernes Förening

anställer

Lustfärd

till

S:t Petersburg

den 1, 2 och 3 juni.

Biljettpriserna äro:

Hyttplats 18 mk
Däckplats 10 »

Obs.! Alla som önska deltaga i färden böra inom denna månads utgång teckna sig å för ändamålet tillgänglig lista i Typ. Förenings lokal, Wladimirsgatan 12.

Festbestyrelsen.

*Muistakaa Satunnai-
sten menojen rahastoa!*

Ett nedslående rykte.

Som blix från klar himmel öfverraskade oss ett »kändt rykte» om att något oblidt öde skulle träffa det påtänkta Finska Typografförbundet. Underrättelsen nådde oss så mycket mera oväntad, som det var oss bekant, att kejs. senaten redan stadfäst förbundets stadgar.

Flere typografföreningar — hvilka hafva samma syften som med typografförbundet varit afsedt — hafva existerat i landet t. o. m. öfver ett par tiotal år, och under de förlutna åren ha dessa uteslutande arbetat för hela kårens höjande i andligt och socialt hänseende. Om detta arbete ej skulle varit offentligen tillåtet, hvilken lucka hade ej uppstått i kårens utveckling och civilisation? Ja, man kan öppet påstå att det hade varit liktydigt med stagnation eller tillbakagående i typografkårens utbildning.

Tanken på ett finskt typografförbund är ej så alldeles ung. Fråga härom väktes första gången offentligt år 1892 i Helsingfors vid boktryckerikonstens införande i Finland 250-års fest, men redan därförut hade tanken vaknat och diskuterats man och man emellan. Efter 250-års festen, vid hvilken en stor del af landets typografer hade stämt möte i Helsingfors, har man allt tydligare börjat inse förbundets stora betydelse för typografkåren i sin helhet. Den gemenskap i sträfvanden, som kännetecknat alla lokalföreningar, gjorde själfallet behöfvet af en större sammanslutning allmänt önskvärd, och vid första allmänna typografmötet i Helsingfors år 1894 kunde man konstatera, att frågan varit föremål för öfverläggning i de föreningar som här voro representerade. Om ett finskt typografförbunds bildande fans dämera blott en mening, och beslutet därom hälsades nära och fjärran med glädje.

Hvad som än må inträffa, förblir dock den vänskap, som under många år knutits mellan Finlands typografer, fortfarande obruten. Den känsla för typografkårens höjande, som här intill utgjort hufvudsyftemålet för de skilda föreningarnas, likasom äfven för hvarje framåtsträfvande typografs åstundan, hoppas vi ej skall förändras, äfven om det förutspädda ryktet skulle besannas och komma att gäcka våra förhoppningar.

— — — — — Vi lita på att »än kommer dag, än är ej alt förbil»

Prässhinder drabbade dagens nummer af Gutenberg. Hälften af första och strödda meningar af andra artikeln blefvo strukna af prässombudsmannen, hvarför Gutenberg ej i behörig tid kunnat utkomma.

Painoeste kohtasi tämämpäiväistä Gutenbergia. Puolet ensimmäisestä ja pari lausetta toisesta kirjoituksesta kiellettiin ilmestymästä. Lehti on senvuoksi myöhästynyt.

Odottamatonta.

Suomen kirjaltajaliiton säännöt on keis. senaatti vahvistanut ja maamme kirjaltajat ovatkin jo ryhtyneet alustaviin toimiin liittonsa järjestämiseksi. Huhu kertoo kuitenkin että lopullinen vahvistus niiltä on kielletty. —

Liiton tarkoitus näkyy sääntöehdotuksen 1:stä §:stä. Se kuuluu:

1 §. Suomen Kirjaltajaliiton tarkoitus on:

yhteistoimintaan sulkea kaikki kirja- ja kivi-painon sekä kirjakevalimon alalla Suomessa työskentelevät mies- ja naispuoliset henkilöt, jotka vähintään yhden (1) vuoden ovat olleet toiminnassa edellämainingin ammattien aloilla sekä täyttäneet kahdeksantoista (18) vuotta, voidaksensa siten yksimielisellä yhteisvaikutuksella ja yhteisillä käytännöllisillä toimenpiteillä parantaa asemaansa yhteiskunnallisessa, taloudellisessa ja henkisessä suhteessa; mahdollisuuden mukaan vaikuttaa kirja- ja kivi-paino- sekä kirjakevalimo-ammattin kohottamista ja kehitystä; asettua keskinäisyhteyteen niiden liittojen ja yhdistysten kanssa ulkomailla joilla on samanlainen tarkoitus; antaa

- a) sairausapua,
- b) hautausapua,
- c) kannatusta työttömyyden sattuessa ja
- d) matka-apua, joko omille jäsenilleen taikka jäsenille ulkomaisissa liitoissa taikka yhdistyksissä, jotka ovat keskinäisyhteydessä Suomen Kirjaltajaliiton kanssa, sekä
- e) kykenemättömyysapua.

Sääntöehdotuksessa on siis yleensä seurattu samoja periaatteita kuin muissakin ennen löytyvien sekä kirjaltaja- että muitten yhdistyksen säännöissä. — — — — —

— — — — — Tuon huhun todenperäisyyttä saattaa sitä suuremmalla syyllä epäillä, kun julkisuudessa usein on lausuttu toivomus, että työväen keskuudessa oman ja toistensa tilan parantamiseksi perustettavien yhdistyksen toiminta järjestettäisiin niin, että Helsingissä oleva keskushallinto hoitaisi muulla olevien haaraosastojen yhteisiä asioita. Muutamia sellaisia yhteisiä yhdistyksiä löytyykin jo maassamme. Aivan odottamaton olisi siis yllätarkoitettu tieto, jos se todellakin toteutuisi.

Häll din kastkant ren!

Denna sats kan ej upprepas för ofta. Saken är mycket enkel, men just för att den är så enkel, blir den ej sällan förbisedd. Det finnes sättare, som vid afläggandet samla på kastkanten alla typer som ej höra till den kast de för tillfället hafva på sin plats. Sättarens mening är visserligen att rensa sin kastkant så snart kasten är full, men det kommer han af gammal vana att glömma bort. De på kastkanten placerade typerna hamna slutligen i kvadratfacket eller i något af bifacken. På så sätt försvinner bräksiffror, stycken af smärre rösch-upsatser m. m. från sina behöriga plat-

ser. Ett annat missbruk som äfven förekommer i sätteriet är att på en öfverfull kast lyfta en annan, hvarigenom den underliggande kasten sviblas och typerna afbrytas eller krökas.

Det gagnar ej att för en samvetslös sättare påpeka de skador tryckeriet lider genom en sådan vårdslös behandling med materialen, ty hans åsikt är att han själf ingenting förlorar därpå. Men faktiskt blir det dock äfven förlust för sättaren, ty han förlorar tid, och tid är pengar. Det gäller t. ex. att söka upp någon typ, som skall finnas i sätteriet, och när den ej finnes på angifvet ställe, börjar man söka igenom det ena aflägningsbrädet efter det andra, men utan resultat, ty de några stycken af en mindre stil- eller rösch-upsats som ursprungligen funnits, hafva väl redan hamnat i något kvadrat- eller bifack. Hvar och en sättare vet huru pass trefligt det är att sätta från en sviblad kast eller att söka stilar från en låda, där typerna ligga i en hög, äro upp- och ned insatta, eller där stilraderna ligga kullslagna på lådbotten. Männe alt detta ej äfven är förlust för sättaren? Jo det är det visst, måste man svara, och det är ej allenast förlust för »svibelmakaren», utan för alla sättare på en plats, där ordningen ej är som den bör vara.

Man skulle därför tycka att ordning och snygghet af sättern själva utan vidare påminnelser borde iakttagas, isynnerhet som deras egen fördel däraf ligger i öppen dag, men detta är dess värre icke fallet. Det torde dock ej vara omöjligt att i vår tid med lätthet stäffa här ofvan omnämnda missförhållanden å de tryckerier, där sådana förekomma. Nästan på alla tryckerier i Helsingfors och äfven i de mera framstående landsortstryckerierna finnes en sätter- eller underfaktor, hvilkens uppgift det i främsta rummet väl är att öfvervaka ordningen i sätteriet, och sättaren skall snart genom underfaktorens beifrande af missförhållandet vänja sig vid ordning till tryckeriets, kamraternas och sin egen tillfredsställelse och fördel.

C. F. L—m.

Työnpuutteessa.

Kuten tiedämme vallitsee nykyään työnpuute melkein kaikissa pääkaupungin kirjapainoissa. Työtä löytyy niukalta nykyisellekin miehistölle. Sitävastoin kuuluu muutamissa maasentukirjapainoissa löytyvän työtä yltäkyllin. Tällaisina ahtaina aikoina olisi siis se varovaisuus tarpeen ettei miehistöä pienten satunnaisten kiireiden tähden lisättäisi, eikä ainakaan toisista paikkakunnista kehoitettaisi tänne muuttamaan kuukaudeksi tai pariaksi. Tähän varoitukseen antaa aiheita sattunut tapaus.

Jokainen täällä ollut tietää kokemuksestaan kuinka hankalaa ja vaikeata on täällä olo ilman työtä. Kalliit vuokrat ja muut ulosmenot saattavat kyllin huolta, vaikka on työtäkin, saatikka sitte kun joutuu kokonaan sitä vaille. On kyllä todistuksia siihen, kuinka moni on katunut ajattelematomuuksiaan että on tullut tänne epävarmaan paikkaan. Ja tämmöiseen ei pitäisi johtajien millään tavalla antaa aiheita. Heidän pitäisi tietää miten olot ovat ja että kyllä löytyy työttömiä täällä ennestäänkin.

Tähän arveluun on antanut aiheita kokonaan ja ainoastaan työmiesten paras. Sillä ikävältä tuntuu kun he muutaman kuukauden päästä tulevat huomaamaan kuinka ovat pettyneet, toivoessaan parastaan. On kyllä totta että maaseutuolomme on sillä kannalla, että niin kauvan kun on opissa niin löytyy siellä työtä, mutta kun pääsee opista niin silloin on vapaa, tai täytyy työskennellä niin pienellä palkalla että on häpeätä mainitakaan. Mutta sentäänkin on se parempi kuin joutua tänne tuntemattomaan ja kalliiseen paikkakuntaan, suorastaan kärsimään. Katkeralta tämä tuntuu, mutta totta se on.

Asiain näin ollen on siis parasta että tänne tulevat työmiehet ottavat tarkasti vaaria täällä vallitsevista työsuhteista ja mahdollisista tuloistaan ja tarkkaan punnitsevat josko kannattaa jättää paikkansa ja muuttaa. Niinikään tulisi johtajien toimia siihen suuntaan etteivät millään muotoa tarpeettomasti lisää miehistöään muualta, jos suinkin täältä voivat saada apua kiireisiinsä.

Eräs maaseutulainen.

Bref från S:t Petersburg.

(26 mars) 7 april 1895.

II.

De Petersburgska tryckeriägarne förstå alt för väl att begagna sig af den billigaste arbetskraften, eleverna. Detta ser man däraf att tryckerierna vimla af elever, hvilka undan för undan i sin tur relegeras från arbetet, sedan de blifvit utlärde och ersatts af nya efterträdare. Stora fordringar göras ej för att bli antagen till sättare-elev: att kunna stafva är tillfylles. Eleven lär sig läsa samtidigt som han lär sig sätta. Lärotiden för en sättare är 4 år, hvaremot tryckarne ej hafva någon bestämd lärotid, utan desse erhålla maskinmästarplatser efter lägenhet och yrkeskunskap. De tryckerielever, som sådant önska, hafva kostnadsfritt rättighet att besöka en härstädes af tryckeriägarne underhållen grafisk skola, i hvilken undervisning dagligen meddelas i för yket afpassade ämnen. Denna skola blir nog besökt af eleverna de första läroåren, och detta till stor del emedan skoltiden infaller under arbetstiden, men när eleverna riktigt komma in i förhållandena på tryckerierna, lämna de skolgången vind för våg, ty de tro sig i sina äldre kamrater ha goda exempel på, att de ej ens i den närmaste framtiden här kunna draga någon nytta af lärdomen.

Sättarne indelas i Petersburg i tre större klasser: radsättare, tabellsättare och ombrytare (metrompager). Ombrytarna dela ut manuskriptet åt radsättarne samt ombryta dess sats till bok- eller tidningsformat. Radsättarne betalas efter antal satta rader med 16 å 17 kopek per 1,000 (H); för utländskt arbete, såsom franska, tyska, engelska o. s. v. få sättarne beräkna efter 20 kopek per 1,000 H. Med tabellsättarne gör faktorn aftal om priset, emedan ingen specificerad tariff finnes för annat arbete än slät sats, och äfven denna enda arbetstaxa är ej gemensam för alla tryckerier. Sättarne underbjuda hvarandra och nedtrycka arbetspriserna otroligt lågt, ty faktorn lämnar naturligtvis arbetet åt den minst fordrande. Vid större tabellvärk bilda sättarne bolag och »ropa in» hela arbetet, hvilket de sedan sätta i kompanjon och dela förtjänsten jämt sig emellan. Arbetstiden begynner om morgonen kl. 8 och slutar kl. 8 e. m. Middagsrasten är 2 timmar.

Å en del officiner engageras sättarne på dagspenning eller timme, och betalas de då med 15 kopek per timme eller 1 rubel 50 kopek per dag. Efter kl. 8 betalas civilsättarne med 20 kopek per timme.

Å Schuvorins tryckeri betalas bättre löner än på något annat, där få nämligen civilsättarne 18 kopek per 1,000 H, och å tidningen »Novoje Vremja», hvilken tryckes i detta tryckeri, erhålla sättarne för 1,000 H 22 kopek.

På morgontidningarna begynner arbetet kl. 5 e. m. och afslutas kl. 1 på natten, efter hvilken tid tvänne sättare turvis kvarstanna och dischurera för telegrammens skull. Dischurerna godtgöras med 1 rubel per man, utom att de erhålla vanlig ersättning efter tidnings-

beräkning för den sats de värkställa. För tidningsarbete betalas 18 kopek per 1,000 H.

På månadslön arbeta endast accidenssättare, ombrytare och elever. Sätternes löner variera mellan 30 och 70 rubel per månad, beroende på huru kompetent sättaren är. Ombrytarna på de små tidningarna få omkring 60 rubel och på de större från 80 ända till 150 rubel per månad.

Äfven prässpersonalen är anställd på fast lön. Maskinmästarne på mindre tryckerier betalas med 30—60 rubel och på de större tryckerierna från 80 till 120 rubel per månad. Punkterarne hafva 20—25 rubel och motagarne 14—16 rubel i månaden.

Löneförmånerna kunna för en med lefnadsvilkorens dyrhet obekant synas vara lagom höga, men den som vet hvad lifsuppehållet kostar, vet också att en rubel här i många fall nästan kan jämföras med en mark i Helsingfors.

Sommartiden aftynar rörelsen å tryckerierna i oroväckande grad, och arbetslösheten bland typograferne är under denna tid större än annars. De talrika små judetryckerierna spela en viktig rol på tryckmarknaden. Juden slår under den arbetlösa tiden mynt på de sysslösa typografernes bekostnad, åt hvilka han betalar 70—80 kopek om dagen. Likvid med sättarne uppgör juden lika ofta som arbetspersonalen ombytes, d. v. s. en gång hvarje dag, men trots detta utför han ändå ganska mycket arbete med sin »vandrande» personal. En stor del sättare föredraga dock att söka sin utkomst under sommaren vid Nevas stränder framför att arbeta på judetryckerierna, ty det lönar sig stundom bättre. Ännu för omkring 10 år sedan logerade typograferne allmänt om nätterna på tryckeriet, af hvilket tillstånd äfven de arbetslöse begagnade sig, men generalguvernören fann senare för godt att förbjuda detta af politiska skäl, enligt hvad man påstod.

—v—.

Kirje veikolleni*.

Helsingissä 19/III.

Kiitos kirjeestäsi. Ethän pahastu, vaikka vastaanikin siihen näin julkisella tavalla, mutta olkoon sinulla sama vapaus minun puoleltani.

Tahdoit tietää Helsingin kirjapaino-oloista. Siitä koitan parhaan kykyni mukaan antaa sinulle jonkunlaisen kuvauksen, ehkä pelkäänkin, ettei se tule sinua täysin tyydyttämään, syystä, etten voi sitä täydelleen tehdä, kuten itsekin ymmärrät, kun en vielä seikkaperäisemmin ole niihin tutustunut.

Mitä ensinnäkin palkkasuhteisin tulee, niin olet ennen kuullut että täällä kaikissa painoissa on käytännössä sama tariffi-järjestelmä. Ja että tällä tavalla myös kukin työstään saa kykynsä mukaisen palkan, on luonnollista. Jos siis työtä riittää tarpeeksi, saa jommoisenkin tulon**, mutta useimmassa tapauksessa on juuri tämän asian kanssa niin ja näin. Tämä taas tekee sen, että ne jotka työskentelevät lasku-latojina saavat olla ikäänkuin sattuman nojalla siinä suhteessa. Sanomalehtilatojilla tietysti on vakituinen työ ja koskee tämä ainoastaan siviililatojia. — Kun täällä vielä elanto y. m. tulee kalliimmaksi kun esim. sinun kotipitäjässäsi, niin huomaat, ettei sitä täällä sentään niinkään

* Tilan abtauden tähden myöhästynyt. Toim.

** Tulo riippuu hyvin paljon myös työn laadusta, minkälaista työtä on; toisesta työstä voi samalla ajalla ansaita melkein puolet enemmän kun toisesta ja päinvastoin, asianhaarain mukaan.

helpolla päästä jokapäiväisiä tarpeita edemmäksi, joten vakituisella työllä ja pienemmälläkin palkalla siellä voit melkein yhtä hyvin ellet paremmin kuin täällä.

Jos taas, kuten luulen, sinullakin on suurempi päämäärä kun paljas leivän tavottaminen, niin siinä suhteessa tarjoo Helsinki sinulle yhtä ja toista opittavaa, jota ei kenkään, jonka ajatukset vähänkin ulottuvat oman vatsansa ulkopuolelle, pitäisi jättää hyväksensä käyttämättä, kellä siihen suinkin tilaisuutta on. Kun tämän ottaa huomionsa, tuntee itsensä täysin tyytyväiseksi, ehkä sitten ekonomilliset asiat eivät olekaan tyydyttävällä kannalla, kun saatavissa on, mitä ihmisen tietoahaluava sielu kullostikin haluaa. Ken siis näitä tarpeita tuntee, se kyllä ne täällä voi ainakin osaksi saada tyydytetyksi. Se siitä.

* * *

Kysyt tšekäläisen yhdistyksen toiminnasta. Valitettavasti olen kuitenkin niin vähän perehtynyt sen toimiin, etten voi sinulle siitä tarkemmin kertoa, paitsi sen, jonka itsekin tiedät, lukemalla sen toimista »Gutenbergista». Sen verran voin mainita, että yhdistyksellä on omat kokoushuoneensa, jossa paitsi muutamia sanomalehtiä ja »pelejä» ajanvietteeksi, myös on oma ravintolansa, jossa kaikenmoisia väkijoumia helposta maksusta anniskellaan ja joka näkykin olevan hyvässä käytännössä. Tämän epäkohdan (sanon tätä epäkohdaksi) poistamista puuhaillaan kuitenkin parhaallaan ja toivottavaa olisi, että ainakin muutamia supistuksia väkijoumien anniskelussa tehtäisiin *, sillä se ei ole miksiäkään kunniaksi yhdistykselle.

Tässä sivumennen sopii mainita, että joskus ennenkin supistuksia yhdistyksen ravintolan suhteen on koetettu tehdä, mutta että asia silloin meni »penkin alle», »sillä eihän muuten viitsi maksaa markan jäsenmaksua kuulta, ellei ravintolasta myös saisi viinaa ja olutta», niin kuulin eräältä henkilöltä, jolta asiaa kysäsin.

* * *

Tšekäläiset kirjallijat ovat innokkaita sporttimiehiä kukin alallaan, päättäen siitä, että monenmoisia urheilu-seuroja on vaikuttamassa, jotka kaikki ovat vilkkaassa toimessa, siten edistäen ruumiillista terveyttä ja hyvinvointia jäseniinsä. (Tästä asiasta saat tarkemmat tiedot lukemalla 4:ssä numerossa olevaa Helsingin kirjettä, joten jätän tämän tarkemmin kertomatta).

* * *

Apropos! Kysäsit minkämoista soppaa se kynäkiista viime vuoden lopussa ja tämän vuoden alussa lie ollut, joka koski »Gutenbergin» toimitusta, muutamaa sen kirjeenvaihtajaa y. m. Mutta sitä en saa pähkäillä mahtumaan, missä syy, sysissä vai sepissäkö. Minusta näytti ainakin siltä, kun G:gin viime vuoden arv. toimitus olisi ollut pahoillaan siitä, että lehden toimitus joutui uusiin käsiin ja erittäinkin sen päätoimittajaa koetettiin maalata »murjaania» mustemmaksi.

Sanoit, että mikäli sinä olet lehteä seurannut, olet huomannut sen ansiokkaasti ainakin tähän asti toimitetuksi ja samaa mieltä olen minäkin, joten siinä suhteessa yhdistys on onnistunut mainiosti, valitessaan nykyisen toimituksen. — Tässä samassa jutussa olisi muuten yhtä ja toista hauskaakin kerrottavana, mutta kuten tiedät, olen hyvin sääliiväinen, ja juuri samasta syystä jätänkin sen tekemättä, ehkä olisitkin saanut nauraa »ni' et' vatta kelluu» ja siten taas edistänyt keuhkojesi terveyttä.

* * *

Kirjeeni on ehkä venynyt jo liiaksikin, joten on parasta lopettaa. Voi hyvin ja tervehti kaikkia tuttaviani! Siis näkemään!

Kalle.

* Siinä onkin tämän kuun 1 p:stä tehty aluksi melkoisia supistuksia. Toim. muist.

Uutisia. — Notiser.

Suomen Kirjaltajain liiton säännöiltä on maamme kenraalikuvernööri kieltänyt vahvistuksen, sanoo Päiväl.

Finska Typografförbundets stadgar ha blifvit vägrade stadfästelse af generalguvernören, vet Päiväl. omtala.

På tryckeriets bekostnad besöka öfvermaskinmästaren Malmgren och underfaktorn Schmidt från Hufvudstadsbladets tryckeri för närvarande grafiska utställningen i Petersburg.

Kirjapainon kustannuksella ovat ylikonemestari Malmgren ja alifaktori Schmidt Hufvudstadsbladetin kirjapainosta matkustaneet nykyään Pietariin graafilliseen näyttelyyn.

Typografernes Förening i Helsingfors sångkvartett har beslutit deltaga i sång- och musikfesten i Helsingfors den 9 juni innevarande år.

Helsingin Kirjanp. Yhdistyksen laulukunta on päättänyt osaaottaa laulu- ja soittojuhlaan Helsingissä 9 p:nä kesäkuuta tänä vuonna.

Soitolla herättämässä kävi Kirjanp. Yhdistyksen soitto-kunta Oton päivänä faktori Otto Lindstedtia.

Kirjanpainajain yhdistyksen uusi huoneisto on vuokrattu Kiseleffin talosta, Länsi-Henrikinkatu 12.

Lokal för Typ. Förening har från 1:sta juni blifvit hyrd i Kiseleffska stenhuset, Vestra Henriksgatan 12.

Huvimatka Pietariin. Huomautamme vieläkin niitä kirjaltajia, jotka aikovat Pietariin, että viimeistään tämän kuukauden kuluessa merkitsisivät nimensä listoihin, sillä matka riippuu siitä josko määrätty lukumäärä matkailijoita ilmaantuu. Kirjaltajat maaseudulta voivat joko asiamiehen tahi yhdist. juhlatoimikunnan kautta kirjoittuttaa itsensä.

Föreningens Sportklubb hade d. 7 april i Societetshuset anstält en lyckad soirée. Programmet var mycket omväxlande och rikhaltigt, af hvilket särskildt förtjänar att omnämnas ett intressant föredrag af lektor V. Heikel, gymnastikuppläsning, brottningskamp, m. m. Ledsamst nog var soiréen ej så talrikt besökt, att det ekonomiska resultatet kunde blifva tillfredsställande.

Lustfärden till Petersburg. Vi påminna än en gång de typografer som ämna sig till Petersburg att fortast möjligt teckna sig å listorna, emedan färden är beroende af om ett tillräckligt antal lustfarare teckna sig inom denna månads utgång. Landsortstypografer kunna genom ombud eller Typografernes Förenings i Helsingfors festbestyrelse låta teckna sig.

Iltama, Kirjanp. Yhd. Urheiluklubin toimeenpanema, pidettiin Sunnuntaina t. k. 7 p:nä seurahuoneella. Se oli alusta loppuun todellinen »urheilu»-iltama. Kun ensin oli esitetty torvisoittoa *, piti lehtori V. Heikel esitelmän urheilusta, huomauttaen ettei työmiehenkään tule olla ainoastaan työkone, vaan on hänelläkin oikeus vaatia aikaa mieltä ja ruumista virkistävään huvitteluun. Mutta vapaata aikaa ei saa käyttää huonoihin huvituksiin. Paras sellainen olisi puhujan mielestä kaikenlainen urheilu, joka samalla kun on huvina myöskin edistää terveyttä. Lopuksi esitelmänpitäjä toivotti onnea Kirjanp. Yhd. Urheiluklubille sen pyynnöissä urheilun edistämiseksi kirjaltajain keskuudessa. Esiintyi sitte 16-miehinäinen voimistelijajoukko painaja A. Vaseniuksen johdolla, suorittaen muutamia vapaaliikkeitä rautasauvoilla ja myöhemmällä näyttäen useita n. k. pyramiideja. Latoja Holländer lauloi pari soololaulua, yhdistyksen oma laulukunta neliäänisiä lauluja ja viimeksi oli kahden voimistelijan

* Jota ei kuitenkaan oma soitto-kunta suorittanut. Muita elonmerkkiä siitä ei näy, kun joskus nimipäiväpuhalluksia.

välillä, ranskalainen vapaapainiskelu, jota suurella jännityksellä seurattiin. Ohjelman eri numerojen välillä ja tietysti lopuksi virallisesti työväelle määrättyyn aikaan tanssittiin.

Aikomus oli iltamalla hankkia varoja kilpautuvaneitten oston, mutta ikävä kyllä oli yleisöä niin vähän, että tuskin mitään säästöä mahtoi tulla.

Helsingfors-besök lär vid midsommartiden vara påtänkt af Åbo typografförening. Vi önska: välkommen!

Borgålif. Vår lilla typografiska förening är mera lefvande till namnet än till gagnet. När föreningen beslöt att ansluta sig till Finska typografernes reshjälpkassa, började man naturligtvis också här fundera på till hvad ändamål man skulle använda sin gamla reshjälpkassa, och man kom ej på den sämsta idén när man beslöt att donera medlen till Invalidfonden. Annars har här ej skett några märkvärdiga förändringar. Det stora Söderströmska tryckeriet har, som bekant torde vara, blifvit litet uppsnyggadt, men hvad arbetet och arbetsmetoden vidkommer, må lämnas osagdt. Detta tryckeri är såtillvida ensamstående i sitt slag i vårt land, att den lägsta satsberäkning här betalas, åtminstone hvad jag känner till. Springpojken får 10 penni, eleverna 20—30 penni samt konstförvandterna från 60 till 80 penni för 1,000 fyrkanter. Nog borde man väl då kunna trycka billigt här. En löne-reglering skulle här vara önskvärd, men därpå vågar man ej ens tills vidare tänka.

—m.

Andra tider, andra seder. En bland typograferne i en af våra större landsortsstäder känd kollega, som härintills i flere år haft en framskjuten plats i den på platsen befintliga typografiska föreningen och med »själ och hjärta» deltagit i föreningens värksamhet, har nu, sedan han blifvit faktor å ett af stadens tryckerier, afsagt sig ördförändeposten i föreningen likasom och andra förtroende-uppdrag, som han intill dess innehaft. Männe ej det ena skulle låta förena sig med det andra, man skulle åtminstone tycka att det ej är omöjligt.

Ruotsin kirjaltajaliiton puheenjohtajaksi on hra L. A. Mårtensson valittu, sittenkuin hra G. W. Wilhelmsson oli kieltäytynyt enää vastaanottamasta tätä laajatoimista luottamustointa. Sihteeriksi hra Mårtenssonin sijaan valittiin hra Rob. Holmstedt.

Till Svenska typografförbundets ordförande har hr L. A. Mårtensson blifvit vald, sedan hr G. W. Wilhelmsson förklarar, att hans tid icke tillät honom kvarstå på den arbetsdryga ördförändeposten. Till sekreterare i förbundsstyrelsen efter hr Mårtensson utsågs hr Rob. Holmstedt.

Budapestissä, Unkarin pääkaupungissa, ovat kirjapainonomistajat perustaneet yhdistyksen ja aikovat myös perustaa ammattikoulun, jota varaten eräs sikäläinen kirjapainonomistaja, hra Wodianer, on antanut 1,000 Guldenia. (1 Gulden = 2 m. 46 p.).

Huomattavaa. Ne kirjapainonomistajat Zürichissä, jotka ovat hyväksyneet uuden palkkaustariffin, ovat eräässä kokouksessa päättäneet toukok. 1:stä päivästä tänä vuonna lyhentää työajan yhdeksäksi tunniksi sekä samalla ylentää laskulla latojien palkkaustariffia viidellä prosentilla.

Första ryska tryckerikongressen öppnas i Petersburg den 17 april och kommer att förtgå under en veckas tid. Antalet anmälda öfverläggningsfrågor är för närvarande 50. Dessa beröra utbildningen af tekniker och arbetare på olika tryckeriområden, förbättrande af tryckeriarbetarnes ställning, förbättrande af vilkoren för förläggarevärksamheten äfvensom spridningen af periodiska tryckalster m. m.

För frågornas ompröfning delas kongressen i sex sektioner, en literatur- och konstsektion, en för bildningsfrågor, en förläggare-, en präss-, en hygienisk och en sektion för pappersindustrin. Kongressen står under h. k. h. storfursten Konstantin Konstantinovitsh' beskydd.

Työlakko. Sköfden, Skaran, Venersborgin ja Salan kaupungeissa Ruotsissa ovat kirjaltajat lopettaneet työnsä, koska ei sopimusta ole voitu saada toimeen isäntien kanssa palkka- ja muista ehdoista. Hra Mårtensson on 14 päivää matkustellut mainituissa kaupungeissa, keskustellen isäntien kanssa, osaksi menestyksellä osaksi ilman menestystä. Hra Mårtenssonin palattua Tukholmaan sai Ruotsin kirjaltajaliiton varapuheenjohtaja toimekseen matkustaa samalle asialle, sillä ensinmainitun täytyi sairauden takia luopua tästä vähemmän miellyttävästä toimesta.

Toivomme että maamiehemme Ruotsissa käsitteivät etteivät rupea työhön piirityksessä oleviin kirjapainoihin, sillä se on paras neuvo jonka voimme heille antaa. Sitäpaitsi on Ruotsissa nykyään työnpuute; älköön siis kukaan suomalainen toistaiseksi pyrkikö sinne työhön.

Arbetsinställelse. I städerna Sköfde, Skara, Venersborg och Sala i Sverige ha typograferne nedlagt arbetet, emedan ej öfverenskommelse kunnat träffas med principalerne om löne- och andra vilkor. Hr L. A. Mårtensson har i 14 dagars tid rest till de olika städerna och underhandlat med tryckeriägarne, dels med god, dels utan framgång. Efter hr M:s återkomst till Stockholm fick Svenska typografförbundet v. ordförande i uppdrag att bege sig ut på resa i samma ändamål som hr M. varit, enär den sistnämde af hälsoskäl måste afstå från det mindre angenäma uppdraget.

Vi hoppas att våra i Sverige vistande landsmän skola förstå att afhålla sig från att antaga kondition å de blockerade tryckerierna, ty detta är säkert det bästa råd vi kunna gifva dem. Arbetsbrist är för öfrigt rådande i Sverige, må ingen finne därför tils vidare bege sig dit för att söka arbete.

Palkkausliike on yhä vielä vireillä Tanskan kirjaltajilla. Kaupunki ja paino toisensa perästä suostuu heidän vaatimuksiinsa, joko sovinnolla tahi kovemilla keinoilla. Yksimielsyys kirjaltajain kesken on erinomaisen hyvä, ja varovaisuudella sekä työttömien kovalla kurssapidolla on luultavaa että kirjaltajat tällä kertaa voittavat. Liikkeen alussa ilmoitti »Typograf-Tidende» ottavansa vastaan streikinrikkojain muutokuvia. Niitä onkin ollut kaksi julaistuna lehdessä ynnä henkilöiden elämäkerta, joka ei heille suinkaan tuota kunniaa, mutta sitä paremmin saattaa heidät kumppanien muistoon tulevaisuuden varalle.

Lönerörelsen bland typograferne pågår fortsättningsvis i Danmark. I den ena staden och tryckeriet efter det andra genomdrifva typograferne sina fordringar med godo eller ock genom kraftigare åtgärder. Sammanhållningen i typografernes organisation är utmärkt, och i följd af en beräknad försiktighet och den strängaste kontroll öfver arbetslöse är det antagligt att typograferne denna gång skall gå segrande ur striden. Vid lönerörelsens början annonserade Typograf-Tidende efter sträjkbrytareporträtter, och har tvänne sådana blifvit aftryckta i tidningen jämte resp. personers biografi, hvilken är mindre hedrande för dem, men desto mera rekommenderar dem i kamraternes framtida åtanke.

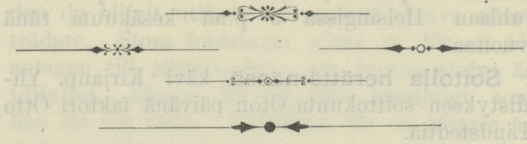
Ammattiutisia. — Facknotiser.

Moiré-pohjapainolaattoja. Stereotypikoneessa voi helposti valaa pohjapainolaattoja kaikenlaisten korkokuvitelujen paperien, joita kirjansitojat käyttävät kirjojen päällyksiksi, mukaan. Kauniimpia näistä ovat moiré-laatat. Valaminen käy hyvin yksinkertaisesti: Ota

tarpeellisen suuri kappale moiré-paperia, puuteri grafitilla ja kiinnitä se koneeseen niinkuin matrisi ainakin; valinkone kylmä, sitä vastoin metalli tavallista kuumempaa ja äkkiä kaadettava. Myöskin moiré-kangasta voi matrisina käyttää mutta on se grafiittipuuteroinen jalestä harjattava kovalla harjalla puhtaaksi. Kankaasta saa paljon selvemmat kuvat kuin paperista. Jos laattaa tahdotaan saada näkymään sanoja tahi numeroita, voipi paperikau-pasta ostaa n. s. patentti kirjaimia (pahvisia kirjaimia joista kauppiaat itse kyhäävät ilmoituksia puotinsa ikkunoihin) ja kiinnittää liisterillä sille paikalle johon tahdotaan ne esiintymään, jolloin ne valaessa jäävät syvemmiksi ja siis painaessa esiintyvät valkoisina.

Slutornament.

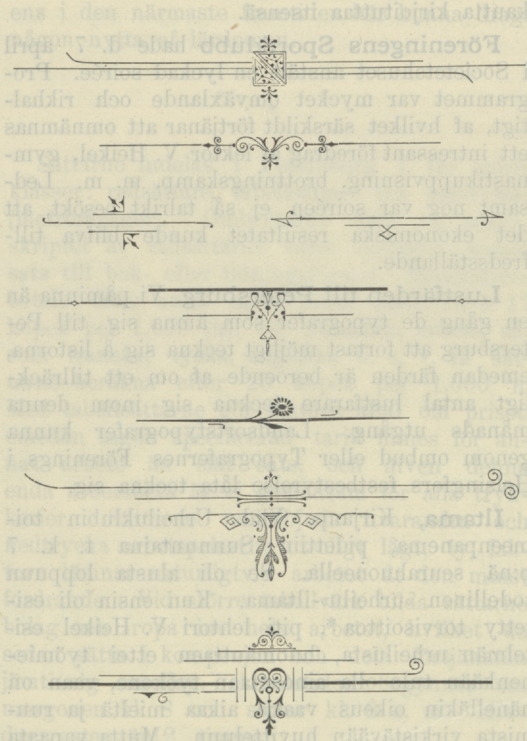
Alla i stilgjuterier och mässingslinjefabriker tillvärdade slutornament visa nästan alltid en från midtelpunkten utgående, symmetrisk utveckling till höger och vänster samt uppåt och nedåt:

I tryckerier, där det icke finnas färdiga, af ett stycke gjorda slutlinjer, är man tvungen att af det till hands stående infattningsmaterialet sammanställa sådana. Vanligtvis sträfvär man då att gifva slutlinjerna ett utseende, som så mycket som möjligt öfverensstämmer med dem här ofvan.

Detta är icke nödvändigt, ty det gifves mycket vackra osymmetriska sammanställningar, hvilka tillika erbjuda litet omväxling.

Följande exempel må antyda det sätt, på hvilket man äfven med det enklaste material kan åstadkomma trefliga slutlinjer.

En uppfinningsrik sättare, som alltid bör hafva sådana småsaker färdigt skizzerade, kan med tillhjälp af tryckeriets material uppsätta en mängd originella och omväxlande slutlinjer.

Gutenbergin Toimitukselle.

Vähäsen selitystä.

Tässä maailmassa tapahtuu toisinaan että tulee tehneeksi rikoksen ja hankkimaan vihamiehiä tietämättään, tahtomattaan. Tämän kirjottaja kirjotti tässä tuonon erään yksityisen kirjeen Helsinkiin ja tuli siinä muutamalla sanalla maininneeksi Tukholman työoloista, ja

nämä muutamit rivit sitten aivan viattomassa ja loukkaamattomassa muodossa oli painettu Gutenbergiin. Tuli ja leimaus! Svensk Typ.-Tidning kohta etsi tuosta polemiikin aiheita, vaikkei näyttänyt ymmärtävän koko tuota uutista. Ymmärrettävästi oli Sv. Typ.-Tidn. toim. yllytetty ja väärä käännös käteen annettu, koska se kävi polemiikkia Gut. kirjeenvaihtajaa vastaan, kehotti toimitusta hankkimaan uuden kirjeenvaihtajan kun entinen on osoittanut itsensä mahdottomaksi hankkimaan tarkeitietoja j. n. e. Kummallista minusta oli se, että syyttää toista tietämättömyydestä, itse ei hanki lainkaan tietoa mistä on edes kysymys! Tuppurainen Tappuraisella takausmiehenä.

Mutta ei siinä kyllin. Eräs »J.» on ottanut tilaisuuden perinjuuriin julkisuudessa kumotakse minun yksityisesti antamia tietoja. Koska on asia mennyt näin pitkälle, niin lienee paikallaan että minä muutamalla sanalla valaisen sitä puolestani.

Kun minä kirjoitin tuon puheena olevan kirjeen, en pannut joka sanalle sitä varovaisuutta, joka pantava olisi ollut jos se olisi ajottu julkisuutta varten. Kun minun tietääkseni oli paikkakunnalla työtä »jotenkin riittävästi» (että jokaisessa 50 painossa olisia käynyt erikseen kysymässä, sitähan ei voine kukaan vaatia) ja kun Suomesta melkein yht'aikaa tuli neljä latojaa ja jokainen sai paikan, niin sekin varmistutti minua luolossani. J. sanoo vaan kolmen saaneen ja yhden matkustaneen etelään päin. »Sulaa valetta! Laskekää asia tarkemmin!

Että näin suuressa kaupungissa on latojia jouten se ei merkitse mitään, enkähän minä siitä ole puhunut luotua sanaa.

Mitä siihen venäjään taasen tulee, niin tarkoitin tietysti että *Suomesia tuleva* latoja, joka taitaa latoa venettä voipi saada paikan helpommin ja tuota on tähänastinen kokemuksin jo varmistuttanut. Senhän tietää jokainen suomalainen latoja joka on paikkaa kysynyt Tukholmassa, että kysellään heti jos osaa latoa venettä.

Aikakauskirjain luvun suhteen olen erehtynyt — toistaiseksi. Tässä ennen joulua kun puhelin erään »venäjän latojan» kanssa, niin arveli hän puheena olevan aikakauskirjain vuoden alussa laajenevan kaksinkertaiseksi. Enkä siitä tullut sen enempi selvää otta-neeksi. Asia kuuluu vielä olevan ratkaisematta.

On perin lapsellista ryhtyä kynäsotaan asiassa, joka todellakaan ei ole sen arvoisen ja vielä lapsellisempaa yllyttää siihen muita vääristelyjen käännösten perustuksella. Ainoa mikä tässä on selvennyt, on se, että Tukholmassa ei sitte vuoden 1880 ole ollut työtä missään painossa »jotenkin riittävästi»!

Tämä riittää minulta.

*/III 1895.

Tuon merkillisen kirjeen kirjottaja.

Till Red. för Gutenberg.

Kallas det lycka?

Då jag i dagtidningarna läste om arbetarnes sommarferier, fann jag, att man uppgifvit typografernes lott i detta afseende som den lyckligaste bland alla arbetares. För min del ser jag alltid med bekymmer sommaren nalkas, ty då vet jag att det blir arbetsbrist, och detta tycker jag att är olycka. Murarnes lott kunde af samma skäl äfven kallas lycklig om vintern, ty då hafva desse arbetsbrist, och deras »ferie» är därtill mycket lång. För öfrigt tror jag att ett stort antal typografer kunde erhålla »ferie» hela året omkring, utan att något arbete skulle bli försummadt, emedan arbetet på många tryckerier ej förslår åt den ständigt stigande arbetskraften; därför är det också mycket lätt att få sommarferie — utan lön. De som erhålla hel eller half lön under sina sommarferier, äro vanligen anstälde på fast lön, men de äro ej så många att man därför kan kalla typografernes lott lyckligast. Sommarferie-uppgifterna om typografer i allmänhet äro därför ohållbara, eller åtminstone äro de gifna tanklöst utan reflexioner.

Pål.

Glöm ej Tillfälliga utgiftsfonden!

Kirjelaatikko. — Breflåda.

Asiantuntija ja J. Kyllä. Ei vielä mahtunut.

J. Tukholmassa. Odotetaan lupaamaanne.